

Minister Spraw Zagranicznych

Warszawa, dnia 8 czerwca 2007 r.

Pan Bogdan BORUSEWICZ
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Wielce Szanowny Panie Marszałku,

W nawiązaniu do wspólnego oświadczenia złożonego przez Senatorów Sławomira Sadowskiego i Jerzego Szmita podczas 31. posiedzenia Senatu RP w dniu 13 kwietnia 2007 r. (pismo nr BPS/DSK-043-259/07 z dnia 25 kwietnia 2007 r.) uprzejmie informuję, że kwestia żeglugi po Zalewie Wiślanym i przez Cieśninę Pilawską od wielu lat traktowana jest przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w sposób priorytetowy. Zagadnienie to poruszane jest podczas wszystkich spotkań i konsultacji dwustronnych o charakterze politycznym, prawnym lub konsularnym.

Żegluga statków turystycznych i wycieczkowych po Zalewie Wiślanym udających się w rejs do i z rosyjskich portów nadzalewowych, w tym jednostek polskich oraz bandery państw trzecich, nie została do tej pory uregulowana w umowie bilateralnej. Regulacje odnoszące się do żeglugi po akwenie zawiera Umowa o polsko-radzieckiej granicy państwowej z 16 sierpnia 1945 r. i dołączony do niej Protokół, w myśl którego z przejścia przez Cieśninę Pilawską mogą korzystać jedynie statki handlowe pod polską banderą, które zdążają do portu Elbląg i z powrotem (dotyczy to jedynie czasu pokoju). Prawo polskich statków do żeglugi przez Cieśninę Pilawską zostało potwierdzone w art. 14 Umowy między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o stosunkach prawnych na polsko-radzieckiej granicy państwowej oraz współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach granicznych, podpisanej w Moskwie 15 lutego 1961 r. Artykuł stwierdza, że polskie statki handlowe przepływają przez radziecką część Zalewu Wiślanego i Cieśninę Pilawską zgodnie z wcześniej zawartymi porozumieniami.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP od początku lat dziewięćdziesiątych zabiega o podpisanie stosownej umowy, która uwzględniałaby żeglugę pasażerską zarówno polskich statków, jak i jednostek państw trzecich. W opinii strony polskiej, swobodny przepływ statków wszystkich bander przez Cieśninę Pilawską i po Zalewie Wiślanym/Kaliningradzkim to ważny krok ku nadaniu żegludze po tym akwenie bardziej europejskiego charakteru oraz aktywizacji portów morskich Zalewu, zgodnie z kierunkiem rozwoju polsko-rosyjskiej współpracy. Ostatnia runda negocjacji w sprawie takiej umowy odbyła się w 1996 r. i zakończyła się niepowodzeniem, z uwagi na brak zgody strony rosyjskiej na zagwarantowanie swobody żeglugi dla statków państw trzecich. W kolejnych latach, mimo starań strony polskiej, rosyjscy partnerzy nie wykazywali zainteresowania wznowieniem rozmów.

W lipcu 2002 r. strona rosyjska zaproponowała ponowne podjęcie negocjacji przy wykorzystaniu własnego projektu umowy z 1995 roku. Projekt ten nie przewidywał jednak otwarcia Zalewu dla żeglugi statków państw trzecich, więc został przez stronę polską odrzucony. 10 grudnia 2004 roku MSZ RP przedłożyło nowy projekt Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o żegludze po Zalewie Wiślanym i przez Cieśninę Piławską. Konsultacje międzyresortowe po stronie rosyjskiej trwały półtora roku, a ich efektem było wypracowanie kolejnego projektu przedmiotowej umowy, przekazanego stronie polskiej we wrześniu 2006 r. Władze FR dopuszczały także możliwość zawarcia tymczasowego porozumienia w tej sprawie w formie wymiany not (listopad 2006 r.). Niestety, projekty te nie spełniają istotnych oczekiwań strony polskiej i nie uwzględniają naszych ważnych interesów – strona rosyjska m.in. po raz kolejny zignorowała postulowaną przez Polskę kwestię otwarcia Zalewu dla statków bander państw trzecich.

Należy ponadto zwrócić uwagę, że wstrzymanie żeglugi na Zalewie Wiślanym w maju 2006 r. nastąpiło w drodze jednostronnej, niezapowiedzianej decyzji władz rosyjskich. Żegluga ta w ostatnich latach odbywała się na zasadzie wspólnej praktyki, niekwestionowanej przez żadną ze stron. Żegluga ta systematycznie rozwijała się obejmując zarówno ruch turystyczny, jak i transport towarów.

Zdaniem resortu obecny zakres ruchu po Zalewie Wiślanym, niedopuszczający pełnej żeglugi pasażerskiej oraz żeglugi statków państw trzecich, nie jest adekwatny do oczekiwań mieszkańców regionu. Do chwili zawarcia stosownej umowy istniejący stan rzeczy nie będzie również odpowiadał rzeczywistym potrzebom w sferze gospodarczej, zwłaszcza w dziedzinie turystyki. **MSZ zamierza więc podejmować dalsze kroki dyplomatyczne dla uregulowania kwestii żeglugi po Zalewie Wiślanym. Zagadnienia związane z przywróceniem swobody żeglugi we wspomnianym akwenie zostaną po raz kolejny podjęte podczas najbliższego posiedzenia Polsko-Rosyjskiej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej, którego zwołanie planuje się w połowie br.**

W Konferencji na temat „Perspektywy osobowego i towarowego ruchu granicznego w Euroregionie Bałtyk” (15 marca br., Karlskrona), wspomnianej przez Panów Senatorów, wziął również udział przedstawiciel Departamentu Konsularnego i Polonii MSZ. Podczas obrad strona polska podkreśliła, że kwestia swobody podróżowania ma zasadnicze znaczenie dla przyszłości Obwodu Kaliningradzkiego (OK). Możliwość kontaktów ze światem zewnętrznym stała się dla mieszkańców enklawy kaliningradzkiej jedną z największych zdobyczy, dlatego kwestia regulacji przekraczania granicy Unii Europejskiej jest z reguły pierwszym tematem poruszonym przez przedstawicieli władz Obwodu i kręgów biznesowych podczas spotkań ze stroną polską czy litewską.

1 czerwca br. wejdzie w życie Umowa WE-RUS o ułatwieniach wizowych. Umowa ta przewiduje szereg ułatwień w podróżowaniu obywateli całej Rosji do państw UE. Mimo, iż nie przynosi ona ułatwień dla wszystkich Kaliningradczyków, a znaczna część mieszkańców OK będzie skonfrontowana z potrzebą uiszczenia opłaty za wydanie wize w wysokości 35 €, to Polska jako Państwo Członkowskie UE – związane tą umową – będzie szeroko korzystać z instrumentów wize wielokrotnej lub wize długoterminowej, zgodnie z zapisami ww. umowy.

Dobrze się stało, że zarówno po stronie unijnej, jak i rosyjskiej deklarowana jest wola dążenia do całkowitego zniesienia obowiązku wizowego w dłuższej perspektywie czasowej. Należy zauważyć, że obywatele Rosji w ocenach unijnych nie stanowią istotnego zagrożenia migracyjnego. Jeśli zważyć, że wraz z tą umową wejdzie w życie umowa o readmisji – nawet jeśli przewiduje ona okres przejściowy, co do obowiązku przyjmowania przez

Rosję obywateli państw trzecich – to troska UE w kontekście zagrożeń migracyjnych będzie jeszcze mniejsze.

Polska i Litwa upatrują w małym ruchu granicznym szansę na złagodzenie problemów i otwarcie możliwości nieskrępowanego ruchu osobowego przynajmniej dla części mieszkańców OK i sąsiadujących regionów polskich i litewskich.

2 kwietnia br. w gmachu MSZ, z inicjatywy Departamentu Konsularnego i Polonii, odbyła się narada poświęcona kwestii ewentualnego zawarcia z Federacją Rosyjską umowy o tzw. małym ruchu granicznym (MRG) między Polską a OK. Udział wzięli przedstawiciele MSZ, MSWiA, URiC, KG SG, Gabinetu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego oraz Starostwa Powiatowego w Bartoszycach. Zgodnie uznano, że zawarcie umowy będzie służyć ułatwieniu wzajemnych kontaktów Polaków i Rosjan zamieszkałych po obu stronach granicy, nadając nowy wymiar współpracy regionalnej.

Należy jednak podkreślić, że podpisanie umowy o MRG może nastąpić pod warunkiem uzyskania od naszych partnerów pełnych gwarancji bezpieczeństwa migracyjnego i bezpieczeństwa dokumentów oraz zagwarantowania w umowie swobody poruszania się w strefie przygranicznej. Konieczne jest też bieżące konsultowanie z KE przygotowywanych rozwiązań w zakresie MRG tak, aby negocjowana umowa nie stała w sprzeczności z unijnym porządkiem prawnym. **W szczególności należy ponownie uzyskać opinię na temat możliwości objęcia umową miasta Kaliningrad, leżącego prawie w całości poza przygraniczną strefą 30 km.**

Po pełnym przystąpieniu Polski i Litwy do Schengen 1 stycznia 2008 r. problem dostępności wiz Schengen dla mieszkańców OK nie będzie już tak dokuczliwy. **Osoby udające się w podróż do Europy Zachodniej drogą lądową, a więc najczęściej przez Polskę, będą mogły aplikować o te wizy w polskim konsulacie.** Kwestia dostępu do konsulatów unijnych jest przedmiotem stałej troski Komisji Europejskiej i Państw Członkowskich. Jeśli nawet z oczywistych powodów nie wszystkie Państwa UE będą miały swoje przedstawicielstwa konsularne w Kaliningradzie, to istnieje sprawdzony już w wielu miejscach na świecie mechanizm reprezentacji wizowej wśród Państw Członkowskich. Przykładowo Belgów będą mogli zastępować w Kaliningradzie Polacy, Włochów Szwedzi albo Litwini itp.

W nawiązaniu do kwestii dotyczącej przekraczania granicy należy podkreślić, że Obwód Kaliningradzki zajmuje szczególne miejsce w odnowionej i umocnionej koncepcji Wymiaru Północnego. Interesujące są zapowiedzi przekształcenia lotniska Chrabowo w duży, międzynarodowy port lotniczy. Beneficjentami takich planów będą niewątpliwie także sąsiadujące regiony polskie i litewskie. Należy też wspomnieć, że 26 lutego br. miała miejsce wizyta przedstawicieli UE na przejściu granicznym Grzechotki – Mamonowo 2. UE gotowa jest przeznaczyć 13 mln € na budowę rosyjskiego segmentu przejścia. Jeśli pomyślnie zakończone zostanie postępowanie przetargowe w maju br., to za około dwa lata należy się spodziewać otwarcia przejścia po rosyjskiej stronie granicy.

Łąca wyrazu

we

WZ MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
Janusz Stanczyk